
Overblik og fuldstændighed – en saga blot?

Eller to cases om nordiske nationalbibliografier:
bibliotek.dk og Oria.no

Det er nationalbibliografien, der er emnet for denne artikel. Nærmere bestemt de to nordiske nationalbibliografier: Bibliotek.dk i Danmark og Oria.no i Norge. På baggrund af to cases fra henholdsvis humaniora og samfundsvidenskab vil vi se nærmere på indekseringen og funktionaliteterne i baserne. Vores erfaringer har nemlig skabt en fælles bekymring for kvaliteten af forskningskortlægninger inden for vores fagområder, når det gælder den nordiske forskningslitteratur. Og spørgsmålet er, om overblik og fuldstændighed er en saga blot og en forventning, vi ikke mere kan have, når vi anvender nationalbibliografien i forskningen?

Af Lotte Thyrring Andersen, lta@kb.dk, seniorforsker og
Gina Bay, giba@kb.dk, bibliotekar, MBU, Det Kgl Bibliotek – Aarhus

Nationalbibliografier er fortegnelser over materialer, der er udgivet i et land. Det er uundværlige redskaber, når man ønsker at udforske og formidle et lands litteratur inden for et særligt fag eller emne. Desuden er det redskaber, der skaber overblik og tryghed. For med nationalbibliografien i ryggen har man afsøgt et område og kan med en vis sikkerhed sige, at man ved, hvad der er udkommet og publiceret inden for et bestemt felt i et bestemt land.

Case 1: Afsøgning af humanistisk forskning i Bibliotek.dk

I Danmark hedder nationalbibliografien bibliotek.dk. Ved at benytte den frit tilgængelige database på nettet kan alle få vished om, hvad der er udgivet i Danmark, og hvad der findes på de danske offentlige biblioteker.

Man kan tilmed se, hvilke biblioteker, der har materialet hjemme, og man kan bestille det til afhentning på det bibliotek, man ønsker at benytte. Det er en god service, og det fungerer fint. I bibliotek.dk kan man ligeledes søge på emne, og da der er tale om en nationalbibliografi, forventer man, at søgeresultatet afspejler, hvad der er udgivet i Danmark inden for det pågældende område. Men gør det nu det?

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgiver i disse år en videnskabelig udgave af Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa. Som forsker og bidragyder til en sådan udgave har man brug for et validt overblik over den sekundærlitteratur, der findes om forfatterskabet. Og her står bibliotek.dk øverst på listen. Dels fordi man

forventer at få en samlet liste over den litteratur, der er udgivet om Seeberg i Danmark, dels fordi man regner med, at resultatet er troværdigt. Desværre kan man opleve, at der er mangler i søgeresultatet. Artikler, som skulle optræde på listen, fordi man kender dem, ja, selv har skrevet nogle af dem, er ikke at finde, og man må undre sig. Talrige stikprøver har imidlertid vist, at indekseringen desværre er præget af tilfældighed: nogle artikelsamlinger er berigede med indholdsnoter, og andre er ikke. Vi har ikke kunnet finde nogen regler for eller logik i udvælgelsen. Her blot et par eksempler:

Hermed bliver det usikkert, om man rent faktisk kan finde den publicerede forskning om f.eks. Peter Seeberg. I hvert fald er det ikke længere tilstræk-

keligt at afsøge vores nationalbibliografiske database. Jamen, kan forskerne så ikke bare undlade at publicere i videnskabelige artikelsamlinger og nøjes med at publicere i tidsskrifter og udgive egne bøger? Jo, det kunne de da. Men traditionelt er udgivelser i artikelsamlinger udbredt inden for humaniora. Dels fordi det er en fjerde i hatten at blive spurgt om at indgå i en videnskabelig artikelsamling sammen med andre forskere, dels fordi artikelsamlinger bidrager med bredere og mere nuancerede undersøgelser af et bestemt emne, tema eller begreb. Som det ses i tabellen nedenfor udgives mere end 40% som bidrag til artikelsamlinger. Inden for samfundsvidenskaberne ligger tallet på omkring 30%.

Træk fra PURE d.5.12.2018 ved Kirsten Kruuse, Det Kgl Bibliotek – Aarhus. Så man må formode, at artikelsamlinger er kommet for at blive, og derfor er det også uheldigt, at bibliotek.dk og de offentlige midler ikke prioriterer

problemer i forhold til søge- og eksportfunktioner. Når vi skal gennemføre komplekse søgninger bestående af flere blokke med mange og ofte sammensatte begreber, har vi erfaret, at bibliotek.dk "crasher", så vi må forenkle søgestrengene for overhovedet at kunne gennemføre søgningerne. Det har betydning for konsistensen og dermed kvaliteten af det samlede søgeresultat. I eksport-fasen til referencesoftware skal hver enkelt post klikkes af, og der kan kun eksporteres 20 referencer ad gangen. Det gør det til en udfordring bare at gennemføre eksporten, når der f.eks. er tale om 500 referencer.

Afsøgning af den norske nationalbibliografi kan foregå via Oria, men man skal være meget præcis i sine afgrænsninger af de kilder, man vil afsøge (f.eks. Norbok), for ellers dykker Oria også ned i diverse internationale bibliografiske databaser. Rent praktisk har det vist sig vanskeligt i det hele taget at gennemføre vores søgninger med

Fælles for disse er, at søgefunktionerne er begrænsede. Og igen skaber det usikkerhed: har man fundet den samlede mængde forskning om et bestemt emne – eller har man ikke?

De uheldige virkninger og effekter af de mangelfulde registreringer og søgefunktioner er på længere sigt mange. Et begreb som videnskabelighed tager netop afsæt i, at man forsøger at få et fuldstændigt overblik over den forskning, som foreligger inden for et specifikt emne eller område. Men har man ikke længere tilstrækkeligt gode kilder, har man heller ikke mulighed for at få et tilstrækkeligt godt overblik over et felt. Hverken som forsker, studerende eller almindelig bruger. Og det får indflydelse på vores uddannelsessystem, forskningspubliceringer og vores generelle opfattelse af grundig research. Eller sagt på en anden måde og sat lidt på spidsen: Er den grundige research efterhånden mulig? Fuldstændighed er nok en illusion, men det

Artikelsamlinger med berigelse af indholdsnoter	Artikelsamlinger uden berigelse af indholdsnoter
P.C. Skovgaard – dansk guldalder revurderet. (Aarhus Universitetsforlag, 2010)	Litteratur på stedet. (Syddansk Universitetsforlag, 2013)
For Folkets frihed: Martin A. Hansen og besættelsen. (Gyldendal, 2018)	På kryds og tværs i velfærdsstatens univers: Festskrift til Jørn Henrik Petersen (Syddansk Universitetsforlag, 2014)

nationalbibliografiske registreringer af artikler i bøger – når det nu er der, er betydelig del af forskningen foregår.

Case 2: Afsøgning af samfundsvidenskabelig forskning via Oria.no

På AU Library, BSS assisterer vi efterhånden på en del forskningskortlægninger inden for det samfundsvidenskabelige område. Her skal dels den internationale forskningslitteratur afdækkes via en række databaser, dels den litteratur der er udgivet i de enkelte nordiske lande om det pågældende emne. I den forbindelse har vi brugt de nationalbibliografiske databaser som udgangspunkt.

Ud over de allerede nævnte problematikker i bibliotek.dk oplever vi også

mange og sammensatte begreber via Oria, idet man kun kan søge på fem termer ad gangen, og databasen har svært ved at håndtere mange trunkeringer. I en dialog med Bibsys-supporten blev det bekræftet, at Oria ikke egner sig til at udføre systematiske og fuldstændige søgninger, men skal opfattes som en "discovery service" (Dabin & Preminger 2018; Hanneke & O'Brien, 2016), der er særligt velegnet til at finde "noget" og opdage "nyt".

Afsøgning af norske forskningsartikler udfordres ydermere af, at vi ikke har én samlet indgang. Norart indekserer ca. 450 tidsskrifter og giver ikke et fuldstændigt billede. Supplerende databaser er Idunn, Cristin og NORA.

burde ikke være lemfældige metoder som 'opdagelse', 'tilfældighed', 'held' eller 'paratviden', der bestemmer, om man når frem til den væsentlige litteratur om eksempelvis Peter Seeberg. Vi bør have troværdige kilder, der udpeger den forskningslitteratur, som rent faktisk foreligger.

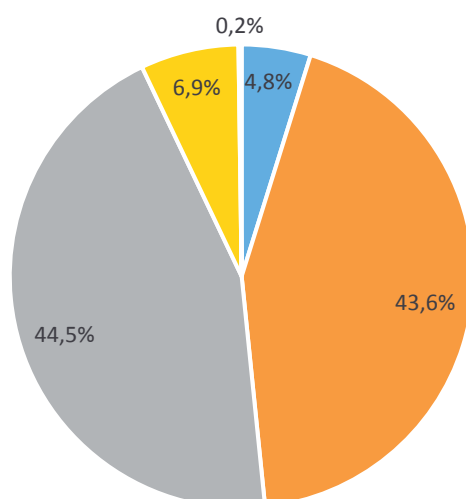
Er Google Scholar løsningen?

Men hvad skal der så ske – og hvad kan vi gøre?

Vores drøm er, at vi i de nordiske lande arbejder på at få én samlet indgang til den publicerede litteratur i de enkelte lande. Og at de nationalbibliografiske databaser vil prioritere:

at katalogisere alle materialer på en så detaljeret måde, at vi fremover kan

Humanistiske forskningspublikationer fra danske universiteter udgivet 2015 - 2017

Træk fra PURE d.5.12.2018

■ Monografier ■ Tidsskriftartikler ■ Antologibidrag ■ Konferencebidrag ■ Andet (doktorafhandlinger og patenter)

sige, at vi har identificeret alt, hvad der er udgivet om et givent emne i det pågældende land.

at tilbyde søgefaciliteter, der egner sig til komplekse, systematiske og fuldstændige søgninger.

Som det ser ud nu, er vi i Danmark som minimum nødt til at afsøge både bibliotek.dk og Forskningsdatabasen for at finde dansk forskning og i Norge endnu flere databaser for tilnærmelsesvist at

sikre fuldstændigheden. I Danmark kunne vi overveje, om man kunne integrere posterne fra Forskningsdatabasen i bibliotek.dk. Forskerne har jo allerede gjort arbejdet ved at registrere deres egne forskningspubliceringer i PURE, herunder artikler i artikelsamlinger.

Hvis vi ikke har nogle ordentlige bibliografiske redskaber, der kan sikre en større sandsynlighed for 'fuldstændig-

hed', kan vi lige så godt overlade arbejdet til Google Scholar. Google Scholar trækker både fra forskningsdatabaserne og andre ressourcer, så måske kan man i virkeligheden lave mere præcise og fuldstændige søgninger hér?

I hvert fald håber vi ikke, at vi går mod en løsning som Oria.no, hvor "opdagelsessøk" er prioriteret højere end systematik og fuldstændighed.

Referencer

- Albertsson, D. & Kåge, E.Å. (2013). Publiceringsmønster inom humaniora och bibliometriska indikatorer för resursfördelning, Historisk-filosofiska fakulteten, Uppsala universitet. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-216821>
- Dabin, E. & Preminger, M. (2018). Discovery Systems as an Alternative to Stand-Alone Databases. The Example of Primo at BI Norwegian Business School. *Nordic Journal of Information Literacy in Higher Education*, 10, 37-53. <https://nori.luib.no/article/view/2511>
- Grønning, A. H., Drotner, K., & Rasmussen, L. T. (2015). Et diskussionspapir om litteratursøgning på Humaniora. Odense: Institut for Kulturvidenskaber Syddansk Universitet http://findresearcher.sdu.dk/portal/files/119586035/Diskussionspapir_forskning_og_litteraturoversigter_LTRAGKD_030615.pdf
- Hanneke, R., & O'Brien, K. K. (2016). Comparison of three web-scale discovery services for health sciences research. *Journal of the Medical Library Association*, 104, 109-17. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4816486/>
- Johansson, L. G., Pedersen, D. B., & Stjernfelt, F. (2018). Humanistiske universitetsforskernes vidensformidling og videnssamarbejde. Humanomics Research Centre, Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet. <https://doi.org/10.5278/vbn.9c9339b1-8a8f-4033-910b-fd2eb936cf18> http://vbn.aau.dk/ws/files/287767466/Humanomics_2018_Humanistiske_universitetsforskernes_vidensformidling_og_videnssamarbejde.pdf